

Små engle eller møgunger?

Når jeg som pædagog arbejder med udfordrende eller udfordrede børn

Bo Hejlskov Elvén
Autoriseret psykolog

Magtesløshed

Et spørgsmål jeg støder på en gang imellem er:

“Skal han virkelig have lov til at gøre sådan?”

Det er et absurd spørgsmål

Vi er nødt til at forholde os til det der faktisk sker for at ikke blive magtesløse

Attributionsteori

Vi kan forlægge årsagen til at vi
mislykkes forskelligt
Vi bliver magtesløse hvis vi lægger
den på noget vi ikke kan påvirke

Parkeringsvagten

Attributionsteoretisk eksempel

Parkeringsvagten

Attributionsteoretisk eksempel

Hvis man får en parkeringsbøde kan man have to forskellige holdninger

- Jeg parkerede det forkerte sted. Det var dumt
- Parkeringsvagten er en idiot
 - Tager man holdning to stiller man måske bilen på samme sted dagen efter
 - Og får en ny parkeringsbøde
 - Og bliver bekræftet: Parkeringsvagter er idioter
 - Og lærer desværre ingenting

Verdens ældste pædagogiske debat

> 400 f.Kr.

Platon beskriver en diskussion mellem Sokrates og Adeimantos

- Sokrates anså at ingen gør forkert med vilje. Vi gør det rigtige, hvis vi kan
- Adeimantos anså at mennesker handler egoistisk af naturen, og kun handler socialt acceptabelt når vi vinder på det

Verdens ældste pædagogiske debat

- 380 f.Kr.

De var dog enige om at børn er født vilde og skal tæmmes og disciplineres

Verdens ældste pædagogiske debat

- 360 f.Kr.

Aristoteles anså at børn er
umodne voksne som nok skal
vokse op til gode voksne

Præcis som en plante har de
brug for vand og næring, så
går det oftest fint

Men visse planter har brug for
en pind at støtte sig til.
Særligt når det blæser

Verdens ældste pædagogiske debat

- 360 f.Kr.

Så de havnede i en diskussion om
pædagogikkens mål og metode

Verdens ældste pædagogiske debat

- 360 f.Kr.

Så de havnede i en diskussion om pædagogikkens mål og metode

- Lydighed gennem manipulation og autoritære metoder eftersom mennesket af naturen er egoistisk

Verdens ældste pædagogiske debat

- 360 f.Kr.

Så de havnede i en diskussion om pædagogikkens mål og metode

- Lydighed gennem manipulation og autoritære metoder eftersom mennesket af naturen er egoistisk
- Autonomi gennem tilpasset støtte eftersom mennesket gør sit bedste

Processen at gå fra den ene grundlæggende forestilling til den anden er *det nødvendige tankeskift for god pædagogik*

Verdens ældste pædagogiske debat

- 2016, Michael Tomasello

Tomasello beskriver mennesket
som det samarbejdende dyr
Den, der samarbejder, overlever
Vi har derfor udviklet egenskaber
som hjælper os at samarbejde
Som sprog og tænkning
Og moral

- At vi tager hånd om den svage (etik)
- At vi sørger for at alle i gruppen
opfører sig ordentligt (moralisering)

Verdens ældste pædagogiske debat

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Hvis vi anser at personen er svag og sårbar

Verdens ældste pædagogiske debat

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Hvis vi anser at personen er svag og sårbar

Tror vi at personen
gør sit bedste

Verdens ældste pædagogiske debat

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Hvis vi anser at personen er svag og sårbar

Tror vi at personen
gør sit bedste

Tager vi ansvar

Verdens ældste pædagogiske debat

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Hvis vi anser at personen er svag og sårbar

Tror vi at personen
gør sit bedste

Tager vi ansvar

Bliver vi nysgerrige på
hvorfor personen
gør som den gør

Verdens ældste pædagogiske debat

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Hvis vi anser at personen er svag og sårbar

Tror vi at personen
gør sit bedste

Tager vi ansvar

Bliver vi nysgerrige på
hvorfor personen
gør som den gør

Øger vores empati

Verdens ældste pædagogiske debat

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Hvis vi anser at personen er svag og sårbar

Tror vi at personen
gør sit bedste

Tager vi ansvar

Bliver vi nysgerrige på
hvorfor personen
gør som den gør

Øger vores empati

Synes vi bedre om personen

Verdens ældste pædagogiske debat

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Hvis vi anser at personen er svag og sårbar

Tror vi at personen
gør sit bedste

Tager vi ansvar

Bliver vi nysgerrige på
hvorfor personen
gør som den gør

Øger vores empati

Bliver vi fleksible og
accepterende

Synes vi bedre om personen

Verdens ældste pædagogiske debat

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Hvis vi anser at personen er svag og sårbar

Tror vi at personen
gør sit bedste

Tager vi ansvar

Bliver vi nysgerrige på
hvorfor personen
gør som den gør

Øger vores empati

Tilpasser vi
omkring personen

Bliver vi fleksible og
accepterende

Synes vi bedre om personen

Verdens ældste pædagogiske debat

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Hvis vi anser at personen er svag og sårbar

Tror vi at personen
gør sit bedste

Tager vi ansvar

Stress og udtrykt
emotion mindsker

Bliver vi nysgerrige på
hvorfor personen
gør som den gør

Tilpasser vi
omkring personen

Øger vores empati

Bliver vi fleksible og
accepterende

Synes vi bedre om personen

Verdens ældste pædagogiske debat

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Hvis vi anser at personen er svag og sårbar

Tror vi at personen
gør sit bedste

Adfærden mindsker

Tager vi ansvar

Stress og udtrykt
emotion mindsker

Bliver vi nysgerrige på
hvorfor personen
gør som den gør

Tilpasser vi
omkring personen

Øger vores empati

Bliver vi fleksible og
accepterende

Synes vi bedre om personen

Verdens ældste pædagogiske debat

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Hvis vi anser at personen er svag og sårbar

Vi bliver autonomistøttende
Vi hjælper og støtter
Og det føles godt

Dopamine modulates egalitarian behavior in humans

Ignacio Sáez, Lusha Zhu, Eric Set, Andrew Kayser, Ming Hsu

Current Biology 25 (7), 912-919, 2015

Egalitarian motives form a powerful force in promoting prosocial behavior and enabling large-scale cooperation in the human species [1]. At the neural level, there is substantial,

The role of D4 receptor gene exon III polymorphisms in shaping human altruism and prosocial behavior

Yushi Jiang, Soo Hong Chew, Richard Paul Ebstein

Frontiers in human neuroscience 7, 195, 2013

Verdens ældste pædagogiske debat

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Hvis vi tror at personen er jævnbyrdig med os selv

Verdens ældste pædagogiske debat

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Hvis vi tror at personen er jævnbyrdig med os selv

Tror vi at personen
gør det med vilje

Verdens ældste pædagogiske debat

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Hvis vi tror at personen er jævnbyrdig med os selv

Tror vi at personen
gør det med vilje

Dumper vi ansvar på personen

Verdens ældste pædagogiske debat

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Hvis vi tror at personen er jævnbyrdig med os selv

Tror vi at personen
gør det med vilje

Dumper vi ansvar på personen

Bliver vi ikke nysgerrige på
hvorfor personen
gør som den gør

Verdens ældste pædagogiske debat

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Hvis vi tror at personen er jævnbyrdig med os selv

Tror vi at personen
gør det med vilje

Dumper vi ansvar på personen

Bliver vi ikke nysgerrige på
hvorfor personen
gør som den gør

Lukker vi vores
empati ned

Verdens ældste pædagogiske debat

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Hvis vi tror at personen er jævnbyrdig med os selv

Tror vi at personen
gør det med vilje

Dumper vi ansvar på personen

Bliver vi ikke nysgerrige på
hvorfor personen
gør som den gør

Lukker vi vores
empati ned

Synes vi mindre om personen

Verdens ældste pædagogiske debat

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Hvis vi tror at personen er jævnbyrdig med os selv

Tror vi at personen
gør det med vilje

Dumper vi ansvar på personen

Bliver vi ikke nysgerrige på
hvorfor personen
gør som den gør

Lukker vi vores
empati ned

Mindsker vores fleksibilitet
og acceptans

Synes vi mindre om personen

Verdens ældste pædagogiske debat

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Hvis vi tror at personen er jævnbyrdig med os selv

Tror vi at personen
gør det med vilje

Dumper vi ansvar på personen

Bliver vi ikke nysgerrige på
hvorfor personen
gør som den gør

Tilpasser vi ikke
omkring personen

Lukker vi vores
empati ned

Mindsker vores fleksibilitet
og acceptans

Synes vi mindre om personen

Verdens ældste pædagogiske debat

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Hvis vi tror at personen er jævnbyrdig med os selv

Tror vi at personen
gør det med vilje

Dumper vi ansvar på personen

Stress og udtrykt
emotion øger

Bliver vi ikke nysgerrige på
hvorfor personen
gør som den gør

Tilpasser vi ikke
omkring personen

Lukker vi vores
empati ned

Mindsker vores fleksibilitet
og acceptans

Synes vi mindre om personen

Verdens ældste pædagogiske debat

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Hvis vi tror at personen er jævnbyrdig med os selv

Tror vi at personen
gør det med vilje

Adfærden øger

Dumper vi ansvar på personen

Stress og udtrykt
emotion øger

Bliver vi ikke nysgerrige på
hvorfor personen
gør som den gør

Tilpasser vi ikke
omkring personen

Lukker vi vores
empati ned

Mindsker vores fleksibilitet
og acceptans

Synes vi mindre om personen

Verdens ældste pædagogiske debat

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Hvis vi tror at personen er jævnbyrdig med os selv

Vi bliver kontrollerende
Vi betinger støtte
Og det føles godt

Science 27;305(5688):1254-1258

The Neural Basis of Altruistic Punishment

Dominique J.-F. de Quervain,^{1*†} Urs Fischbacher,^{2*}
Valerie Treyer,³ Melanie Schellhammer,² Ulrich Schnyder,⁴
Alfred Buck,³ Ernst Fehr^{2,5†}

Many people voluntarily incur costs to punish violations of social norms. Evolutionary models and empirical evidence indicate that such altruistic punishment has been a decisive force in the evolution of human cooperation. We used $H_2^{15}O$ positron emission tomography to examine the neural basis for altruistic punishment of defectors in an economic exchange. Subjects could punish defection either symbolically or effectively. Symbolic punishment did not reduce the defector's economic payoff, whereas effective punishment did reduce the payoff. We scanned the subjects' brains while they learned about the defector's abuse of trust and determined the punishment. Effective punishment, as compared with symbolic punishment, activated the dorsal striatum, which has been implicated in the processing of rewards that accrue as a result of goal-directed actions. Moreover, subjects with stronger activations in the dorsal striatum were willing to incur greater costs in order to punish. Our findings support the hypothesis that people derive satisfaction from punishing norm violations and that the activation in the dorsal striatum reflects the anticipated satisfaction from punishing defectors.

violations are not punished, and they seem to feel relief and satisfaction if justice is established. Many languages even have proverbs indicating such feelings, for example, "Revenge is sweet."

A design to study the punishment of defectors. We examined the hypothesis that people derive satisfaction from the punishment of norm violations by combining an economic experiment involving real monetary payoffs with positron emission tomography (PET). Our hypothesis predicts that altruistic punishment is associated with the activation of brain areas related to reward processing. Single-neuron recording in nonhuman primates (9–11) and neuroimaging studies with humans using money as a reward medium (12–16) reliably indicate that the striatum is a key part of reward-related neural circuits. Moreover, if altruistic punishment occurs because the punisher anticipates deriving satisfaction from punishing, we should observe activation predominantly in those reward-related brain areas that are associated with goal-directed behavior. Single-neuron recording in nonhuman primates (17–19) provides

Summeopgave

Find situationer hvor du er havnet i den onde cirkel

- Hvilke faktorer gjorde at du havnede der?

Find situationer hvor du er havnet i den gode cirkel

- Hvilke faktorer gjorde at du havnede der?

Verdens ældste pædagogiske debat

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Det nødvendige tankeskift for god pædagogik
er altså en ret kompliceret løbende proces

Med basis i menneskets udviklingshistorie
som flokdyr

Men vi er nødt til at forholde os til hvem vi
er

Og vi falder i ved

- For høje forventninger
- Metodemangel
- Stress og angst
- Lydighedsforventning

Ingen handler forkert
frivilligt

**Den der kan opføre
sig ordentligt, gør det**

Ellers kan man måske ikke leve op til krav og forventninger til

- At forstå konsekvenser af egne handlinger
- At forudsige
- Flexibilitet
- Udholdenhed
- Impulskontrol
- Sociale evner
- Affektregulering
- Stressfølsomhed
- Perceptuel følsomhed
- Kommunikationsevner
- Efterrettelighed

Inklusion

Den kanadiske psykolog John W. Berry foreslår en inklusionsmodel:

- Assimilering
- Inklusion
- Eksklusion
- Marginalisering

Modellens mekanisme er, at hvis vores forventninger er større end barnets evner falder vi igennem til marginalisering

Inklusion

Det indebærer at vi er nødt til at have styr på barnets evner

- Når vi overvurderer evnerne
 - Får vi for høje forventninger
 - Stiller vi for høje krav
 - Moraliserer vi
 - Trækker barnet sig væk
 - Havarerer indsatsen

Men skal vi bare slippe alle krav?

- Nej, men tilpasse dem efter barnets evner

Inklusion

Vi kan ikke inkludere børn som vores
metoder har ekskluderet
uden at ændre metoderne
Glemmer vi det bliver vi magtesløse

Affektregulering

Når vi har for store forventninger på os
er vi nødt til at bruge strategier som

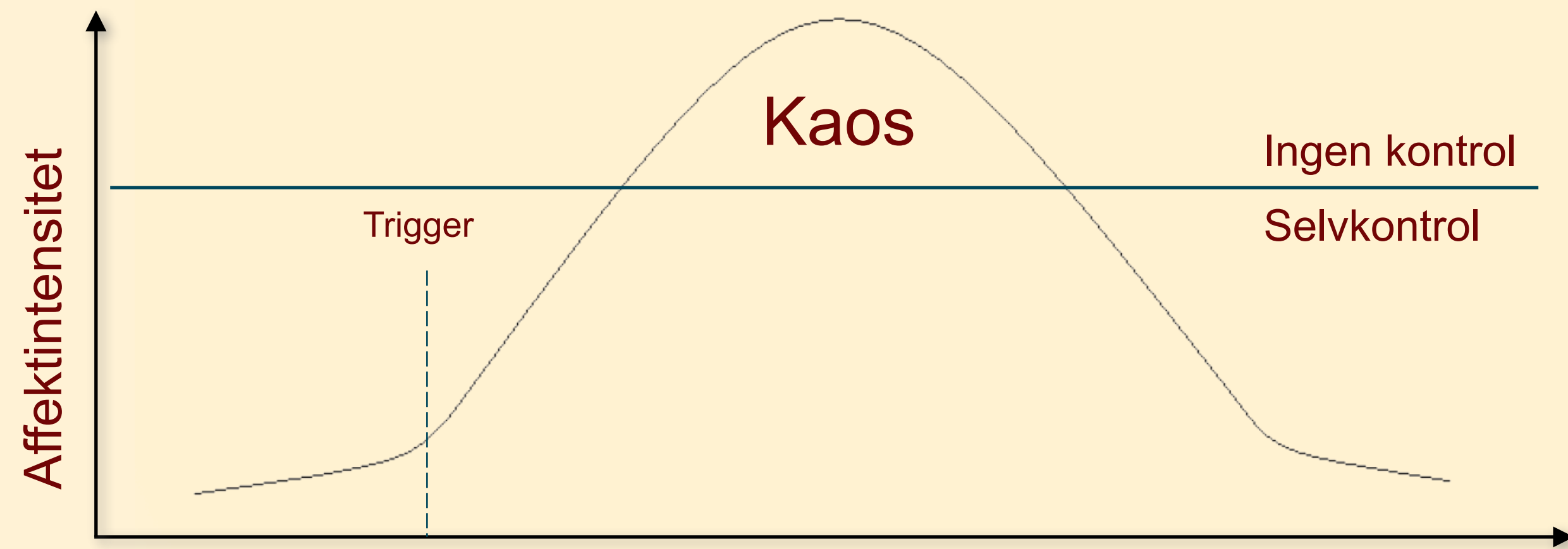
Affektregulering

Når vi har for store forventninger på os
er vi nødt til at bruge strategier som

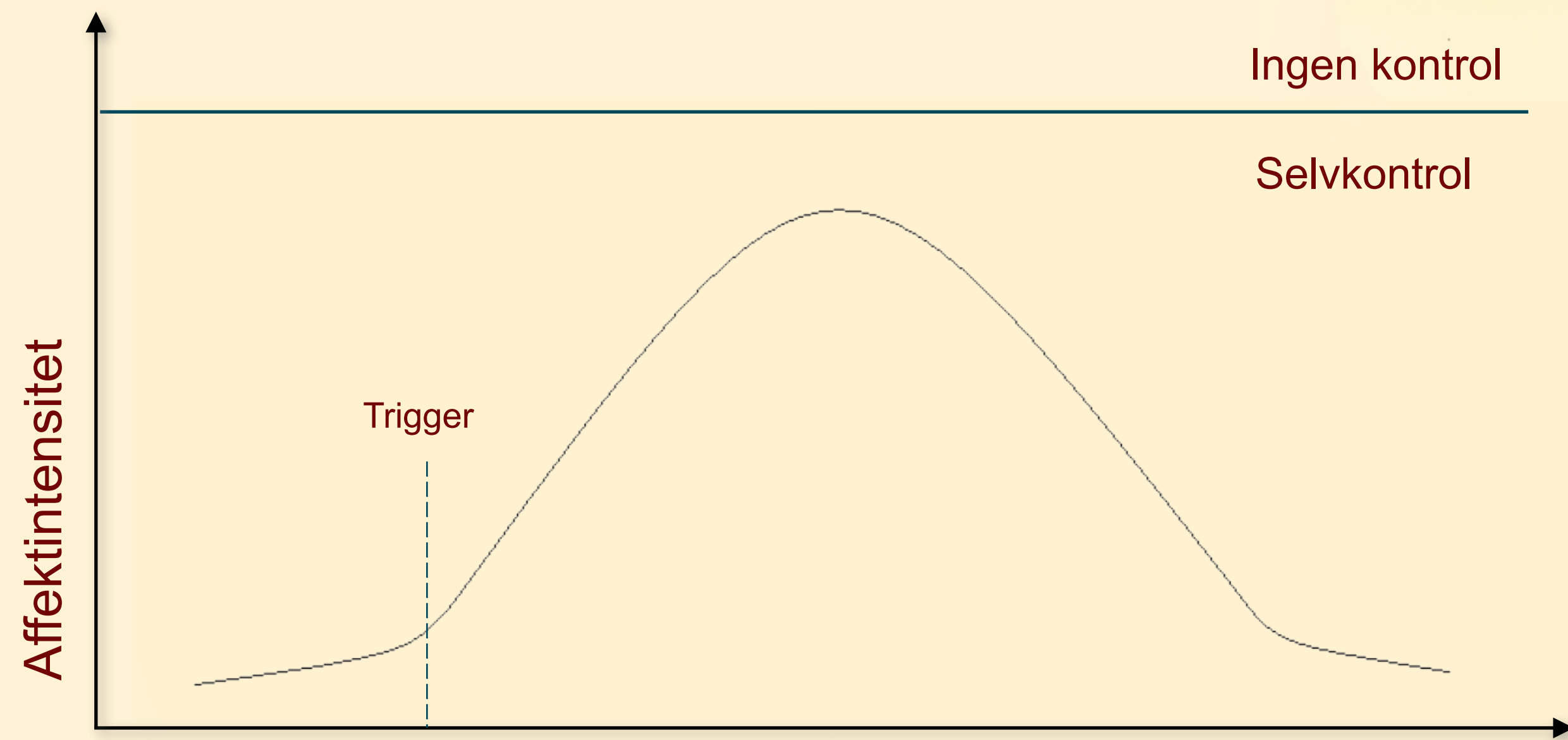
- At nægte

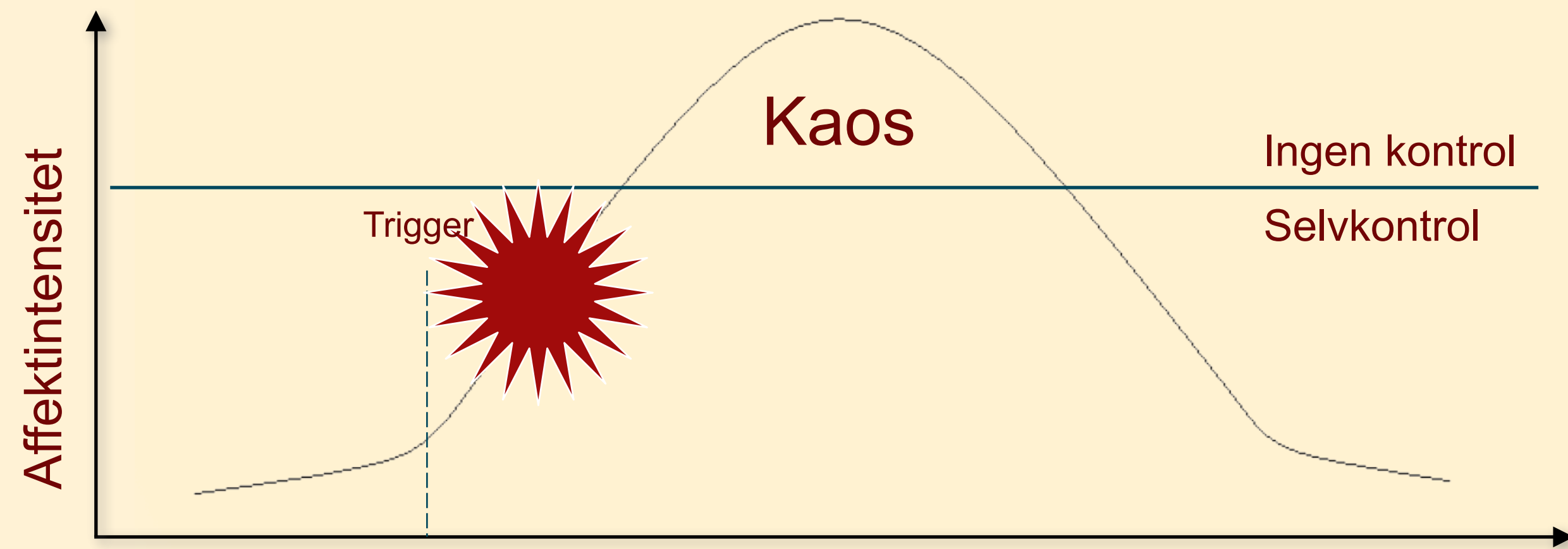
Affektregulering

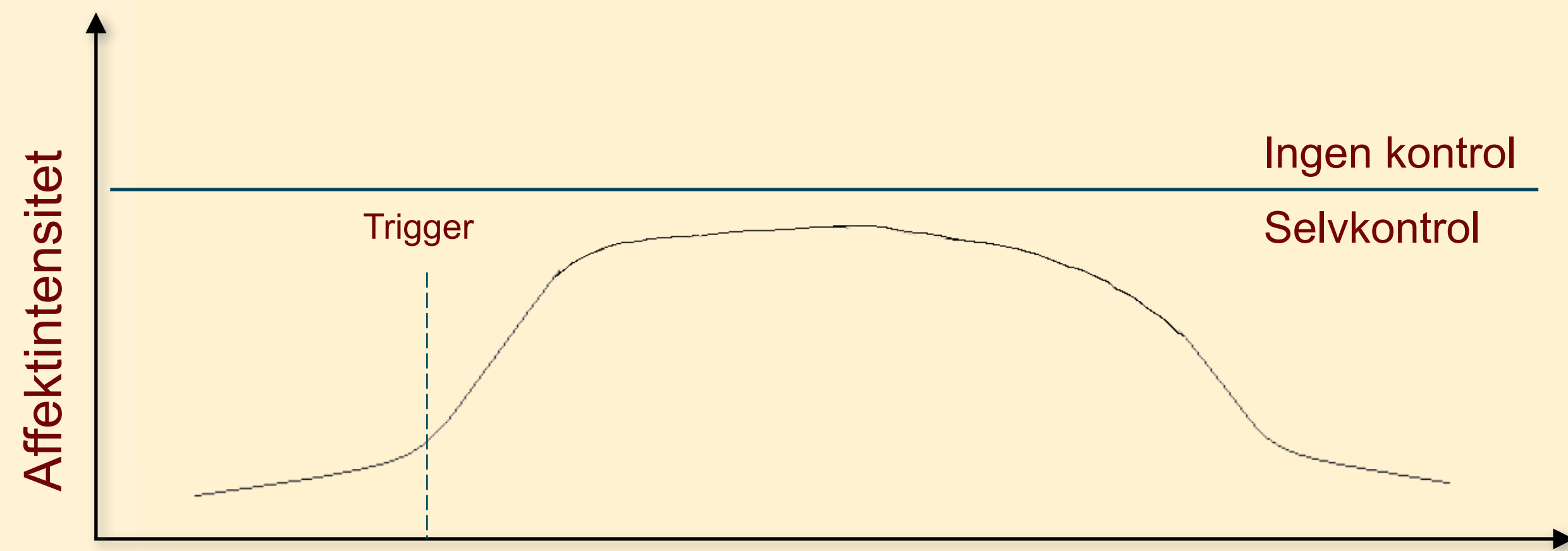
Affektregulering

Affektregulering

Affektregulering

Kontrolprincippet

Man er nødt til at have kontrol over sig selv hvis man skal kunne samarbejde

Affektregulering

Strategier for at undvige at tabe selvkontrollen

- At nægte
- At lyve
- At gå to skridt bagud
- At spytte eller slå
- Selvskadeadfærd
- Rus
- Trusler
- Skældsord

Den pædagogiske opgave

Aristoteles anså at en plante har brug for vand og næring, så går det oftest fint

Men visse planter har brug for en pind at støtte sig til. Særligt når det blæser

www.hejlskov.se